

גמי שבת לד - לד: ורש"י שם

ספקא הוא ^ט וספקא דרבנן לקולא: (ואמר^ט) רבא מפני מה אמרו ^י אין מומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה גזרה שמא ירתיה^י אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות נמי ניגור אל סתם קדירות רותחות הן ואמר רבא

מפני מה אמרו ^א אין מומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום גזירה שמא יממין ברמין שיש בה גחלת אמר ליה אביי ויממין גזירה שמא יחתה בגחלים: ת"ר ביה"ש

וא: גזירה שמא יחתה בגחלים. משמשה שגא^ב לנצל הקדרה שלא בשלה כל זרעה וגזרו אף צבישלה כל זרעה עד שיגרוף או שיקטוס והכי מסקינן צפרק כירה (דף נז) לאמר רבי^ב קטמה והוצערה משהין עליה חמין שהחממו מבעוד יום כל זרען ותצטיל צבישל כל זרעו וכן אמר רבי

רא"ש פרק כירה סו"ס א

שנהגו על פי הפוסקים כמנהל ועל זה צענין שהיה כמו שכתב רבינו חננאל ושיהיו זה אינה הטמנה אלא כגון כסא של ברזל והקדירה (ו) יושבת והיא תלויה בצננים או כיוצא בהן. [ח] אצל בהטמנה על גבי גחלים דברי הכל אסור דק"ל הטמנה בדברי המוסיף הבל אפילו מבעוד יום אסור. ולקמן נפרש דין הטמנה בעזרת השם:

שולחן ערוך סי' רנ"ז

ח אף על פי שמותר להשהות קדירה על גבי כירה שיש בה גחלים על פי הדרכים שנתבארו בסימן רנ"ג [סעיף ח] ^ז אם היא מכוסה בגנדים [כג] אף על פי שהגנדים אינם מוסיפין הבל מחמת עצמן מכל מקום מחמת אש שתחתיהם מוסיף הבל ^(ד) [ואסור] ^{כד}

ק ומיהו כל שהוא בענין שאין הגנדים נוגעים בקדירה אף על פי שיש אש תחתיה כיון שאינו עושה דרך הטמנה שרי הלבך היבא שמעמיד קדירה על גבי כירה או כופח שיש בהם גחלים [כה] ואין שולי הקדירה יחד נוגעים ^(ו) בגחלים ^{כז} שיהיו מקרי ומותר על פי הדרכים שנתבארו בסימן רנ"ג ^כ [כז] ואם נתן על הקדירה כלי רחב שאינו נוגע בצרי הקדירה ונתן בגדים על אותו כלי רחב מותר דכיון שאין הגנדים נתונים אלא על אותו כלי רחב שאינו נוגע בצרי קדירה אין כאן הטמנה ^כ [כז] וכן מותר ^א להניח הקדירה בתנורים

משנה ברורה סו"ס רנ"ח

בסימן ש"ח ס"ו. כתבו (ס) האחרונים שאסור ליקח כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו (ו) בשבת לכלי מלא מים חמין (ז) שיתחמם בתוכו (ח) אפילו לא יוכל לבוא לידי די סולדת בו שהוא דרך הטמנה ממש (ט) כיון שכולו טמון בחבוליו^א אבל אם חם כ"כ שיוכל לבוא לידי די סולדת בו או אפילו אינה טמונה כולה בתוכו שמגולה למעלה וגם אין כוונתו רק להפיג הצנינה בלבד אפ"ה אסור פן ישכח עד שיהיה היד סולדת בו ויתחייב משום מבשל וכדלקמן בסי' ש"ח ס"ד: ארחות שבת עמ' תקמ

גם מרן הגר"ש אלישיב שליט"א אמר לי שלדעתו אין להשתמש במכשיר שכל הקדירה טמונה בתוכו, והפסק האויר שיש בין הקדירה לסיר החימום לא חשיב הפסק, אלא שס"ל שאם ישימו איזה דבר להגביה הקדירה או לדעתו תחתית הקדירה לא נחשבת מוטמנת, ואז אם הקדירה מגולה מלמעלה הרי שיש לנו מציאות שרוב הקדירה לא מוטמנת [והיינו שכשמגביהים אוי. גם חלק מהדפנות כולט כלפי חוץ] ואולם גם לדעתו כה"ג מהני רק גבי הטמנה ולא גבי שהיה חוזרה.

דיני הטמנה

נערך ע"י יחזקאל הרטמן

גמי שבת דף מד - מה. רש"י ותוס' שם

במה ^א מומנין ובמה אין מומנין אין מומנין לא בגפת ולא בובל לא^ב במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין ולא בתבן ולא בוגין ולא במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין אבל מומנין בהן כשהן יבשין: **גמי** איבעיא להו גפת של זיתים תנן אבל דשומשמן שפיר דמי או דילמא דשומשמן תנן וכל שכן דזיתים ת"ש דאמר ר' זורא משום הד דבי ר' ינאי קופה שטמן בה אסור להניחה על גפת של זיתים ש"מ של זיתים תנן לעולם אימא לך ^ה לענין הטמנה דשומשמן נמי אסור לענין אסוקי הבלא דזיתים מסקי הבלא דשומשמן לא מסקי הבלא רבה ורבי זירא איקלעו לבי

שולחן ערוך סי' רנ"ג

[הגה] ^ט ונהגו להקל כסנדל האחרונה: ^כ [כז] וכל זה בענין שהיה שהקדירה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים ^י ואינה נוגעת בגחלים אבל הטמנה על גבי גחלים לדברי הבל אסור: הגה [לה] ^י ויש אומרים לאפילו אם הקדירה עומדת על גבי האש ממש כל זמן שהיא יז מגולה למעלה לא מקרי הטמנה וש"י וכן המנהג [לז] רק שזוהרים

ארחות שבת עמ' תקמג-תקמד מכתב מהגר"ש ואזנר

ונהג בעיקר יסוד זה אם לדעת הרמ"א כשרובו מכוסה ורק פיה למעלה מגולה אם נחשב הטמנה במקצת ומותר לדעת הרמ"א או לא, הנה מקושית הרמ"א בסי' רנ"ג ע"ש מש"כ ב"י דכיון ששולי הקדרה נוגעים בגחלים הוי הטמנה כמש"כ הרא"ש והר"ן ריש כירה וע"ז הק' ד"מ דצ"ע דהא לא נקרא הטמנה אלא כשמכסהו למעלה כמו שיתבאר בסי' רנ"ז, ועפ"ז מישב הוראת האר"ז המקיל. הנה מזה ודאי מוכח דהכל הלוי בזה אם מכוסה גם למעלה. ומזה מש"כ כ"י במכתבו להגרש"ז

ג"כ מה שמפקפק על המ"ב סי' רנ"ג ס"ק ס"ט וא"כ בודאי יש מקום להחמיר למי שרוצה אבל קשה להלכה לדחות דברי רמ"א מפורשים שנמשכו אחריו כמה וכמה גדולי אחרונים ובפרט המג"א למעיין בדבריו. והרמ"א כ' שכן נוהגים וע"כ אומר בטח בודאי יש מקום להחמיר וכמש"כ גם כבוד רדוד הגדול הגאון רש"י שליט"א אבל להרעיש על אלו שכן מתירים זה אין בידינו ומש"כ כ"ת דאולי בני"ד למציאות זה לכונ"ע אסור עדין צריך לעיין בו ובענין איסור שה"י הלא יש עצה שלא יהי' שה"י באיסור.

חזון אי"ש או"ח סי' לו ס"ק לב

לזמן כה"ג אפי' מצעו"י וכמש"כ לעיל, מ"מ צמתין צבנני מותר להטמין את הזון דהרי מותר ליתן לזון ט"ג מיהם מצעו"י ולכסותו ולא מקרי ממעין צבנן המוסיף הבל דב' קדירות זעני"ז כחד קדירה הוא ולא אסרינן צמח שהסתתרו מעלה הכל לעלוין, וכמש"כ לעיל סי' י"ח, אלא דבשעת אסור לכסות את הזון בעמוד ט"ג מיהם דכה"ג יבטינן לזון דין חמין, והו"ל כמעמין חמין בשעת צבננ' עמיו מוסיף הבל, והכל צעמין לזון צמון מ"מ חמין כיון שאין כליו אחר אלל' הביים עמין אין כלן משום הטמנה

זיתים

מסקי הב"א. מכאן יש לאסור להניח גחלים תחת הקדרה אפי' יתן עליהן אפר אין להטמין קדרה עליהם שהרי הגחלים מעלין הבל למעלה כמו גפת של זיתים ויש מימה ה"לך לנו מטמנין על כירות שלנו שקורין אשטר"א ואע"פ שגורפינן אותם

במה מומנין. הבל לסלק קדירה

מעל גבי כירה ולטמנה בדבר אחר ולאמרו חכמים^א אין מומנין בדבר המוסיף הבל אלא בדבר המעמיד הבל מי הוא המוסיף ואסור: גפת. פסולת של צית הדב

משנה ברורה סי' רנג

(מה) שהיא מגולה וכו'. היינו שאין מכסה עליה בגנדים מלמעלה ועיין לקמן ב"רנ"ז

שמירת שבת כהלכתה פ"א הערה רלג (מהדו"ח)

לז ס"ק יש ד"ה והנה הרא"ש, ועיין שו"ת אג"מ אורח ח"ד סי' ע"ד, הטמנה, ס"ק ד. ומהגרש"ז אויערבך זצ"ל שמתע, דאם בגובה של דפנות הקדירה מגולה חלק ממנה ברוב היקפה, אין זה חשיב הטמנה, דלא משכחת כה"ג הטמנה ברמין, ובלבד שהחלק המגולה יהיה ניכר לכל אדם ולא רק במקום אחד בשיעור מועט, וכמו"ש בסה"ת, כיון שאין מכסה הקדירה מסביב מכל צד וקא שליט ביה אוריא, עכ"ד. וצ"ע לדעת הרמ"א הנ"ל דא"כ למה

ארחות שבת עמ' תקמב

תשובת מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

וזה אשר כתב לי מרן הגרש"ז אויערבאך שליט"א (זצ"ל) ביום שני ו' אדר א' תשנ"ה בתשובה לשאלה הנ"ל.

לא הוריתי כזה שום היתר, ואדרבה דעתי מסכמת לדבריו דכיון שהקדירה עם התבשיל מכוסה ומוטמנת כולה או רובה בתוך מכשיר חימום חשמלי אין מיעוט האויר שבניניהם נחשב כאינה מוטמנת כיון שכך היא הדרך לבשל גם בימות החול, ולדעתי הרי זה חשיב ממש הטמנה בדבר המוסיף הבל, ואין להקל אפילו במבושיל כל צרכו.

אך אחר שראיתי את הקדירות ונשאלתי על כך אמרתי שאסור גם שהיה ולהחזיר, רק יצאתי לו לעשות קדירה פשוטה של פח ובכל ערב שבת יפסקו בה בין קדירת התבשיל והמכשיר, ומוב שתהא גם בולטת וניכרת שהיא מפסקת ביניהם וגם ממועטת קצת חום החשמל והאש היא כקטומה, ובאופן שכזה אם התבשיל מבושיל כל צרכו אף שמצמצמק ויפה וכיון שהיא ממוש חוצצת ומפסקת מסביב לכל קדירות התבשיל אפשר להקל ולעשות כן גם לכתחילה ולא לחשוש לאיסור הטמנה.